

Locatie 'Rijksstraatweg 54-56',
te Sassenheim, gemeente Teylingen.
Een inventariserend veldonderzoek.

STAR 112
2006

R.M. van der Zee
onder redactie van C.Y. Burnier

Colofon

Opdrachtgever
Van Dijk Geo- en Milieutechniek BV

Datum
augustus 2006

Auteur
R.M. van der Zee

Redacteur
C.Y. Burnier

Bestandsnaam
06022.standaardrapport.definitief.wpd

Projectcode Jacobs & Burnier
06022

Projectleider en autorisatie
C.Y. Burnier

ISBN-nummer
ISBN-10: 90-8762-007-1
ISBN-13: 978-90-8762-007-3

Jacobs & Burnier
archeologisch projectbureau

adres
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam

telefoon
020 - 4637300

fax
020 - 4637277

e-mail
jenbbureau@zonnet.nl

Inhoudsopgave	
Administratieve gegevens	1
1. Inleiding	2
2. Onderzoeksoopdracht	3
3. Bureauonderzoek	4
3.1 Werkwijze	4
3.2 Afbakening onderzoeksgebied	4
3.3 Huidige en toekomstige situatie onderzoeksgebied	4
3.4 Geologie van het onderzoeksgebied	4
3.5 Historisch gebruik en bekende archeologische waarden	5
3.6 Verwachte archeologische waarden	6
4. Booronderzoek	8
4.1 Werkwijze	8
4.2 Resultaten	8
5. Conclusie	10
6. Advies	11
Literatuur	12
Verantwoording	13
Afbeeldingen	13
Bestanden	13

Jaren	Archeologische perioden		Geologische perioden
1500	Nieuwe Tijd		H O L O C E E N
450 na Chr.	Middeleeuwen	Laat	
		Vroeg	
12 voor Chr.	Romeinse Tijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
800	IJzertijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
2000	Bronstijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
4000	Neolithicum	Laat	
		Midden	
8800	Mesolithicum	Vroeg	
		Laat	
		Midden	
		Vroeg	
350.000	Paleolithicum	Laat	P L E I S T O C E E N
		Midden	
		Vroeg	

Archeologische perioden en aanvang tijdvakken in jaren

Administratieve gegevens

Opdrachtgever

Van Dijk Geo- en Milieutechniek BV
Postbus 29
3454 ZG De Meern
contactpersoon
Mw I. Westenbrink
Tel.: 030 - 6661746

Uitvoerder

Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam
contactpersoon
Dhr E. Jacobs
Tel.: 020 - 4637300

Bevoegd gezag

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
contactpersoon:
Dhr R.H.P. Proos
Tel.: 070 - 4418445

Gemeente Teylingen
Postbus 149
2215 ZJ Voorhout
contactpersoon
Mw Le Clercq
Tel.: 0252 - 783300

Locatie

gemeente
Teylingen
plaats
Sassenheim
toponiem
Rijksstraatweg 54-56

Kaartblad

kaartblad 30 F Topografische kaart 1: 25.000

Coördinaten

94.373 / 469.775

Archisnummers

aanmeldingsnummer 18023
onderzoeksnummer 14794

J&B-projectcode

06022

1. Inleiding

In opdracht van Van Dijk Geo- en Milieutechniek BV is ten behoeve van de locatie 'Rijksstraatweg 54-56', te Sassenheim, gemeente Teylingen, provincie Zuid-Holland in juli 2006 door Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau een beknopt bureauonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

Aanleiding voor het onderzoek vormt de voorgenomen sloop van bestaande bebouwing en de aanleg van vervangende nieuwbouw op de betreffende locatie.

Volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (CHS) ligt de onderzoekslocatie in een gebied met een zeer grote kans op archeologische sporen. Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) is aangegeven dat de onderzoekslocatie in een gebied ligt met een hoge trefkans op archeologische sporen (Archis II, juli 2006).

Het laten uitvoeren van een inventariserend archeologisch onderzoek is in het kader van een artikel 19 procedure dan ook door de provincie verplicht gesteld.

Het voorliggende rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek.

2. Onderzoeksopdracht

In het ten behoeve van het onderzoek geformuleerde Plan van Aanpak zijn de volgende doelstellingen voor het onderzoek geformuleerd:

- het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische waarden op de onderzoekslocatie.
- het verkrijgen van een indicatie van de gaafheid en conserveringstoestand van eventueel aanwezige archeologische waarden;
- het verkrijgen van een indicatie voor de datering van eventueel aanwezige archeologische waarden;
- toetsen van de archeologische verwachting van het terrein;
- het verkrijgen van een indicatie van de verspreiding van de archeologische waarden;
- het vaststellen of, en zo ja waar, sprake is van een ongestoorde natuurlijke bodemopbouw;
- het op basis van de resultaten formuleren van een advies voor eventueel noodzakelijk vervolgonderzoek.

Ten behoeve van het bereiken van bovengenoemde doelstellingen is een beknopt bureauonderzoek uitgevoerd, gevolgd door een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

In overeenstemming met de in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) genoemde specificaties is het onderzoek aangemeld bij het Centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis II). Op basis van deze aanmelding zijn de resultaten van het onderzoek binnen dit systeem geregistreerd onder onderzoeksnummer 14794.

3. Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek is uitgevoerd ten behoeve van het verkrijgen van informatie over zowel de aanwezige, als de verwachte archeologische waarden. Tevens geeft het bureauonderzoek inzicht in de geologische, geomorfologische en bodemkundige opbouw van het gebied.

3.1 Werkwijze

Voor het uitvoeren van het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de door de opdrachtgever verstrekte informatie, de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) provincie Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek (Koenders 2002), gegevens uit Archis II (juli 2006) en relevante literatuur.

3.2 Afbakening onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich in bebouwd gebied, aan de zuidwestzijde van het dorp Sassenheim. Het omvat de percelen die kadastraal geregistreerd zijn als Gemeente Teylingen Sectie B nrs. 2045, 2046 en 3400 (gedeeltelijk).

Het gebied wordt aan de noordwestzijde begrensd door de Rijksstraatweg, aan de noord- en zuidoostzijde door erfafscheidingen en aan de zuidwestzijde door een sloot.

De totale oppervlakte bedraagt circa 2000 m².

3.3 Huidige en toekomstige situatie onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is voorzien van bebouwing in de vorm van een woonhuis en twee schuren. Het resterende gedeelte rond de bebouwing is in gebruik als tuin. Het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied ligt grotendeels braak. Volgens de huidige eigenaar bevond zich hier een bollenschuur. Voorts loopt over het terrein een grindweg vanaf de Rijksstraatweg naar de erachter gelegen bebouwing.

De huidige bebouwing zal worden vervangen door een nieuw te bouwen woonhuis. Volgens de bouwplannen zal dit een omvang hebben van circa 200 m². Tevens zal de woning tot een diepte van 3 m beneden maaiveld (- mv) onderkelderd worden. Nadere gegevens omtrent de bouwplannen, zoals de funderingsdiepte en het aantal en de locatie van de heipalen, zijn op dit moment niet bekend.

3.4 Geologie van het onderzoeksgebied

Langs de westkust van Nederland strekken zich noord-zuid georiënteerde strandwallen uit. Deze werden vanaf 5000 jaar geleden gevormd. Toen volgde op een periode van snelle zeespiegelstijging een fase waarin deze steeds langzamer verliep. Hierdoor ontstond voor de kust van het huidige Noord- en Zuid-Holland een rij van lage zandbanken, strandwallen genaamd, waardoor het achterland werd afgeschermd van de zee (Berendsen 2004).

In perioden waarin de opbouw van de strandwallen stagneerde, ontwikkelde zich een lage vlakte, strandvlakte genaamd, tussen de strandwal en de zee. Een hierop volgende periode van verhoogde aanvoer van zand leidde tot de vorming van nieuwe zandbanken op de overgang tussen de zee en de strandvlakte. Op deze manier verplaatste de kustlijn zich steeds meer naar het westen en ontstond een afwisseling van hoger en lager gelegen zandstroken. De geulen, die vanaf de kust landinwaarts liepen, werden door de eerste rij van strandwallen grotendeels afgesloten. Alleen via riviermondingen, zoals die van de Oude Rijn, kon de zee nog het achterland binnendringen (De Mulder et al. 2003). Hier handhaafde zich het zogenoemde Hollandse getijdenbekken, met talloze geulen en zandplaten, dat langzaam werd opgevuld.

Wind zorgde ervoor dat op de strandwallen vanaf het strand aangevoerd zand werd afgezet. De lage duinen, die als gevolg hiervan ontstonden, worden de 'Oude Duinen' genoemd. Op die manier zijn in de periode tussen 5000 en 2000 jaar geleden langs de toenmalige kust

enkele, naast elkaar gelegen duinenrijen gevormd. Kenmerkend voor Oud Duin afzettingen is het onregelmatig voorkomen van humeuze bodemhorizonten en dunne veenlagen (De Mulder et al. 2003).

De grotendeels gesloten kustlijn maakte in grote gebieden voorlopig een einde aan het binnendringen van zeewater (De Mulder et al 2003). Als gevolg van neerslagoverschot en de afvoer van water uit de omringende hogere delen naar de kustvlakte trad al snel verzoeting van het waterrijke gebied achter de strandwallen op. In de achter en tussen de duinen gelegen lagere delen van het landschap kwam het op uitgebreide schaal tot veenontwikkeling (Berendsen 2000). Het veen, ook wel 'Hollandveen' genoemd, is in de Middeleeuwen echter grotendeels afgegraven, waardoor de onderliggende strandzanden weer aan de oppervlakte zijn komen te liggen.

In de Middeleeuwen vond in het kustgebied opnieuw duinvorming plaats. De twee meest westelijke strandwallen en de daarop gelegen Oude Duinen raakten vanaf de 11de eeuw bedekt door stuifzand waarbij de zogenoemde 'Jonge Duinen' gevormd werden. Het zijn deze reliëfrijke Jonge Duinen die wij tegenwoordig als 'de duinen' aanmerken. Op de meer oostelijke strandwallen vond minder verstuiwing plaats en bleven de Oude Duinen aan het oppervlak liggen.

Vanaf de 17de-18de eeuw werd een deel van de binnenduintrand en de strandwallen afgegraven. Het zand werd gebruikt voor stadsuitbreidingen, wegeaanleg en later ook voor de kalkzandsteenfabricage. De vruchtbare bovengrond is hierbij opzij gezet en later met de ondergrond vermengd. Hierdoor zijn de zogenaamde 'geestgronden' ontstaan. Ten behoeve van de ontwatering en de afvoer van zand zijn verder brede, evenwijdig lopende watergangen, de zanderijvaarten, gegraven.

De Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de Provincie Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek (Koenders 2002) vermeldt dat de onderzoekslocatie op de strandwal van Oegstgeest - Sassenheim - Lisse gelegen is. Op de Geomorfologische Kaart van Nederland is een circa 200 m brede, zuidwest-noordoost georiënteerde strook ter plaatse van de onderzoekslocatie gekarteerd als 'strandwal al dan niet met vervlakte duinen' (3K28). Verder valt de aanwezigheid van het zanderijvaartenstelsel in het gebied op.

Volgens Archis II zijn op de onderzoekslocatie lage enkeerdgronden (EZg21) te verwachten. Dergelijke bodems worden gekenmerkt door een dikke humeuze bovengrond in combinatie met een relatief hoge grondwaterspiegel. In deze regio zijn deze bodems ontstaan door jarenlange bemesting en grondbewerking in het kader van de bollenteelt.

3.5 Historisch gebruik en bekende archeologische waarden

Bewoningsgeschiedenis

Het strandwallengebied wordt al zeker vier tot vijf duizend jaar bewoond, getuige de verscheidene prehistorische vondsten uit de regio. Het beeld dat deze vondsten geven van de bewoning is echter fragmentarisch. Pas voor de periode van de Late Prehistorie / Romeinse tijd wordt het beeld duidelijker. Zo zijn er binnen het grondgebied van het huidige Sassenheim verschillende archeologische vindplaatsen aangetroffen, die wijzen op bewoning ter plaatse in de Romeinse tijd.

De nederzetting Sassenheim is waarschijnlijk aan het eind van de Vroege-Middeleeuwen ontstaan rond een door Willebrord gesticht kapelletje, dat langs de weg van Haarlem naar Leiden gelegen was. Zo vermelden historische bronnen aan het begin 9de eeuw de schenking van kerkelijke eigendommen van Sagnem aan de abdi van Egmond .

Andere namen waarmee Sassenheim in historische bronnen wordt aangeduid betreffen Sasheim en Saxenheim. Dit laatste betekend 'woonplaats van de Saksen' en is gebaseerd op de veronderstelling dat Sassenheim gesticht is door Saksen, toen deze aan het begin van de Vroege-Middeleeuwen vanuit het noorden naar de kust en Engeland trokken. In de 13de eeuwse bronnen wordt ook wel gesproken van Zassenem.

In de eeuwen, die volgden werd het landschap rondom Sassenheim in cultuur gebracht. In de 18de eeuw vormde naast veeteelt en landbouw de teelt van groente, fruit en kruiden een belangrijke bron van inkomsten voor de bewoners.

In de 17de en 18de eeuw bouwden rijke kooplieden langs de Herenweg, de huidige Hoofdstraat, hun prachtige zomerverblijven. Op een enkele na zijn deze allemaal verdwenen. Met de opkomst van de bloembollenteelt rond 1860 kwam Sassenheim pas echt tot bloei. De vele fraaie villa's die tussen 1880 en 1925 zijn gebouwd getuigen daarvan. Ook bezat Sassenheim in die tijd één van de grootste korenmolens, die evenwel in 1886 werd afgebroken.

Sinds de Tweede Wereldoorlog is veel nadruk gelegd op het aantrekken van lichte industrie. Het grondgebied van Sassenheim is deels hiervoor gebruikt en deels voor de woningbouw. De weinige bloembollengronden die Sassenheim bezat, zijn vrijwel geheel verdwenen. Ook de vele bloembollenschuren zijn bijna allemaal gesloopt. Handel en teelt hebben zich verplaatst naar gebieden buiten Sassenheim.

Zowel volgens Grote Historische Atlas van Nederland 1839-1859 (Wolters-Noordhoff 1990), die het gebied rond 1839-1859 weergeeft, als de Grote Historische Topografische Atlas van Nederland (Schilders 2005), die het gebied rond 1905 weergeeft, is de onderzoekslocatie onbebouwd en in gebruik als akkerland.

Bekende archeologische waarden

Voor de onderzoekslocatie zelf staan binnen Archis II (juli 2006) geen archeologische waarden geregistreerd. Wel worden in de directe omgeving enkele archeologische waarden en onderzoeken vermeld. Deze worden in het onderstaande kort besproken. De nummers tussen haakjes refereren daarbij naar de codes waaronder de desbetreffende gegevens in Archis II geregistreerd staan.

Er zijn twee waarnemingen op de strandwal, waarop ook de onderzoekslocatie gelegen is, gedaan. Eén waarneming (waarnemingsnr. 234003), ten noord-westen van de onderzoekslocatie, betreft behalve fundamentresten uit de Nieuwe tijd, de vondst van een laat-middeleeuwse zilveren munt en een vroeg-middeleeuwse Treonissie munt, die hergebruikt was als sierraad. De munten zijn waarschijnlijk afkomstig uit grond, die van elders is aangevoerd. De andere waarneming (waarnemingsnr. 24037) is ten zuid-westen gedaan en betreft een vuurstenen sikkkel uit de Late Brons-, Vroege-IJzertijd. De sikkkel werd in een in de ondergrond aanwezige veenlaag aangetroffen.

De overige waarnemingen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie, zijn op de strandvlakte gedaan. Het betreffen een waarnemingen waarbij fragmenten Romeins aardewerk (waarnemingsnr. 24038), laat-middeleeuwse aardewerkscherven (waarnemingsnr. 16880) en een zonnewijzer uit de 18de/19de eeuw (waarnemingsnr. 22134) aangetroffen zijn.

Twee andere waarnemingen omvatten twee ronde heuvels, die in eerste instantie als mogelijke grafheuvels geïnterpreteerd werden (waarnemingsnr. 24030 en 24090). Waarschijnlijk gaat het hier echter om restanten van theekoepels of onderdelen van de landschapsparkaanleg.

In de directe omgeving van de onderzoekslocatie staan zeven onderzoeken geregistreerd. Bij vier inventariserende booronderzoeken (aanmeldingsnr. 12217 en onderzoeksnr. 11428; aanmeldingsnr. 15031 en onderzoeksnr. 12950; aanmeldingsnr. 4190 en onderzoeksnr. 2193; aanmeldingsnr. 6777 en onderzoeksnr. 3058) zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Een vijfde onderzoek (aanmeldingsnr. 4206, onderzoeksnr. 1264 en waarnemingsnr. 48547) heeft enkele fragmenten aardewerk uit de 19de eeuw opgeleverd. Op circa 200 m ten westen van de onderzoekslocatie heeft een karterend en waarderend onderzoek plaatsgevonden (aanmeldingsnr. 15813 en onderzoeksnr. 12452; aanmeldingsnr. 14721 en onderzoeksnr. 13487). Op basis van het waarderend onderzoek kan gesteld worden dat op de locatie een natuurlijke bodem aanwezig is met verspoelde houtskoolspikkels. (Van der Zee & Stiller 2005 en Van der Zee 2006).

3.6 Verwachte archeologische waarden

Op basis van de geologische ondergrond kan gesteld worden dat de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden binnen de onderzoekslocatie groot is. Deze aanname is voornamelijk gebaseerd op het feit dat de onderzoekslocatie gelegen is op de strandwal van Oegstgeest - Sassenheim - Lisse. De strandwallen zijn in principe bewoonbaar vanaf het Neolithicum. De tot op heden aangetroffen archeologische waarden in de directe nabijheid van de onderzoekslocatie dateren vanaf de Late Bronstijd / Vroege IJzertijd.

Op basis van het bovenstaande wordt dan ook verwacht dat eventueel aanwezige archeologische waarden zeer waarschijnlijk uit het Neolithicum of de daarop volgende archeologische perioden zullen dateren.

Echter in grote delen van de Bollenstreek is als gevolg van grootschalige afzanding en grondverzet in het kader van de bloembollenteelt het maaiveld verlaagd en de bovengrond gekeerd. Hiermee bestaat een gerede kans dat eventueel in het verleden aanwezige archeologische sporen en/of vondsten geheel of gedeeltelijk zijn vernietigd.

4. Booronderzoek

Conform het Plan van Aanpak (PvA) is aansluitend op het bureauonderzoek een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen verricht.

4.1 Werkwijze

Tijdens het booronderzoek zijn handmatig vier grondboringen uitgevoerd. De locaties van de boringen zijn dusdanig gekozen dat een zo compleet mogelijk beeld van de ondergrond verkregen kon worden (afb. 2). Voor het bereiken van bovenstaande doelstellingen zijn vier boringen verricht. Volgens het PvA dienden drie boringen doorgezet te worden tot een einddiepte van minimaal 2,00 m -mv en één boring tot een einddiepte van minimaal 4,00 m -mv. Als gevolg van grondwater, op circa 1,00 m -mv, kon echter niet dieper geboord worden dan 2,05 tot 2,50 m -mv.

Bij het boren is voor de bovengrond gebruik gemaakt van een Edelman-boorkop met een diameter van 7 cm. Voor de pakketten onder de grondwaterspiegel is gebruik gemaakt van een zuigbuis met een diameter van 4 cm. De boorkernen zijn met het blote oog geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals houtskool, (verbrand) bot, aardewerk, vuursteen e.d.

De X- en Y-waarden van de boorlocaties zijn ingemeten met behulp van een meetlint en gekoppeld aan de bebouwing op en rond het perceel. De Z-waarde is bepaald door middel van een waterpasinstrument. Hierbij is gebruik gemaakt van de dichtstbijzijnde NAP-bout. Deze bout met peilmerk 030F0072 bevindt zich de Klinkenbergerbrug. De hoogte ervan bedraagt 1,870 m + NAP en is in 2000 voor het laatst gecontroleerd.

Uit de hoogtematen van de boorlocaties blijkt dat de maaiveldhoogte varieert van 0,16 m - NAP bij boring 3 tot 0,09 m + NAP bij boring 2. De gemeten NAP-hoogtes zijn, vanwege de ligging van de onderzoekslocatie in bebouwd gebied, waarschijnlijk niet geheel representatief voor het niveau van het oorspronkelijke maaiveld.

Bij het digitaliseren van de veldgegevens is gebruik gemaakt van het programma AutoCad 2000. De resultaten van de boringen zijn vastgelegd in een digitaal bestand (Quatro-pro 9, uitwisselbaar met Excell).

4.2 Resultaten

Geologie

Aan de hand van de boorresultaten kan een ideaalprofiel samengesteld worden, waarbinnen drie eenheden onderscheiden kunnen worden. Deze worden in het onderstaande van oud naar jong besproken (afb. 3).

Eenheid 1 bestaat uit een homogeen pakket humusarm, grijs zand. Het materiaal is matig siltig en bevat nagenoeg geen schelpgruis. De korrels zijn redelijk tot goed gesorteerd en vrij los gepakt. De mediaan bedraagt 150-210 μm hetgeen overeenkomt met de categorie 'matig fijn zand'. In de boringen 1 en 2 is op respectievelijk 1,72 m - NAP en 1,81 m - NAP een cm-dikke humeuze kleilaag waargenomen.

De bovengrens van het pakket is gelegen tussen 1,54 m - NAP in boring 4 tot 1,01 m - NAP in boring 2. De ondergrens is niet bereikt, maar de dikte bedraagt minimaal 1,30 m. In het pakket zijn geen indicatoren aangetroffen, die wijzen op de aanwezigheid van archeologische waarden.

Op basis van de fijn zandige opbouw van eenheid 1 en de landschappelijke ligging van de onderzoekslocatie, in het kustgebied, wordt deze als Oud Duin-afzetting geïnterpreteerd. Volgens de lithostratigrafische indeling van De Mulder et al. (2003) behoort het materiaal tot het Schoorl Laagpakket van de Naaldwijk Formatie. De aangetroffen humeuze kleilaag is mogelijk een bodemhorizont, hetgeen kenmerkend is voor kustduinafzettingen. Het merendeel van de duinzanden ligt op de strandwalafzettingen van het Laagpakket van Zandvoort. Deze bestaan uit matig fijne tot matig grove, kalkhoudende zanden die plaatselijk veel schelpresten kunnen bevatten. Het materiaal is echter niet aangeboord, maar

wordt in de diepere ondergrond verondersteld wel aanwezig te zijn. Volgens de Geologische Kaart van Nederland (DLO-Staring Centrum en Rijks Geologische Dienst 1996) bevindt zich namelijk ter plaatse een (restand van) een strandwal.

Eenheid 2 heeft een dikte van 0,10 m en is opgebouwd uit veen. Het materiaal is alleen in boring 3, tussen 1,21 m - NAP en 1,11 m - NAP, aangetroffen. Vanwege de geringe dikte en het feit dat de eenheid in de andere boringen niet is aangetroffen is het niet duidelijk of het om een in-situ veenlaag gaat of om een laag met veenbrokken. Op veel plaatsen is ten behoeve van de bloembollenteelt het veen, dat in de strandvlakten tussen de strandwallen in voorkwam, grotendeels verwijderd (Berendsen 2000).

Eenheid 3, die eenheid 1 dan wel eenheid 2 afdekt, heeft een sterk variabele dikte, van 0,95 m in boring 3 tot 1,75 m in boring 4. De eenheid heeft vergelijkbare lithologische samenstelling als de onderliggende Oud Duin afzettingen, zij het dat het materiaal matig tot sterk humeus is. Het pakket heeft een enigszins gevlekt uiterlijk. Metname in het bovenste deel zijn verschillende vondsten aangetroffen, zoals baksteen, puin, grind en sintels. In boring 2 is er tussen 0,40 en 0,50 m - mv (0,31 - NAP en 0,41 m - NAP) sprake van een puinlaag.

De lithologische samenstelling van eenheid 2, in samenhang met het landgebruik in de omgeving van de onderzoekslocatie, wijst in de richting van een humeuze bovengrond met daarin de huidige bouwvoor. Diep humeuze bodems zijn kenmerkend voor de bollenteelt (Berendsen 2000). Ze ontstaan door jarenlange bemesting en diep ploegen. Uit de aanwezigheid van baksteen, puin en grind ter plaatse van de boringen 1 en 2 blijkt dat het maaiveld is versterkt middels verhardingsmateriaal. De in boring 2 aangetroffen puinlaag betreft mogelijk een slooprest van de bollenschuur, die hier volgens de eigenaar van het terrein gestaan zou moeten hebben.

Archeologie

Tijdens het booronderzoek zijn in de eenheden 1 en 2, respectievelijk de Oud Duin afzettingen en het veen, geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden aangetroffen. In eenheid 3, de humeuze bovengrond met daarin de huidige bouwvoor, zijn fragmenten baksteen, puin en sintels aangetroffen. Deze vondsten worden als verhardingsmateriaal dan wel als slooprest beschouwd en hebben dan ook geen archeologische betekenis.

Samenvattend kan gesteld worden dat tijdens het booronderzoek geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden zijn aangetroffen. Uit de NAP-maten van de boorlocaties blijkt dat de onderzoekslocatie, ondanks de ligging op een strandwal, slechts enkele decimeters hoger ligt dan de aangrenzende strandvlaktes. Uit de aanwezigheid van een diep humeuze bodem, blijkt dat de locatie in gebruik was voor de bloembollenteelt. Bekend is dat de teelt hoge eisen stelt aan de grondsoort en de waterhuishouding. In het verleden zijn daarom grote oppervlakten vergraven om een goed beheersbaar grondwaterpeil te krijgen. Hierbij is ook het veen in de strandvlaktes verwijderd. Mogelijk zijn als gevolg van grondverzet de eventueel op de locatie aanwezige archeologische waarden vernietigd.

5. Conclusie

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan gesteld worden dat de onderzoekslocatie zich op de strandwal van Oegstgeest - Sassenheim - Lisse bevindt. Bekende archeologische gegevens geven aan dat de strandwallen langs de Hollandse kust reeds vanaf het Laat-Neolithicum bewoond werden. Verzamelde historische gegevens geven evenwel aan dat de kans groot is dat het gebied in het kader van de bollenteelt en zandwinning is afgegraven.

De tijdens het onderzoek verzamelde hoogtegegevens geven aan op de onderzoekslocatie met 0,16 m - NAP tot 0,09 m + NAP relatief laag ligt ten aanzien van de aangrenzende strandvlaktes. Dit in combinatie met het aanwezige zanderijvaartenstelsel sluit niet uit dat het gebied is afgezaand.

Het booronderzoek wijst uit dat vanaf een diepte 1,54 m - NAP tot 1,01 m - NAP sprake is van onverstoorde Oud Duin-afzettingen, eenheid 1. In dit pakket zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. In boring 3 is op deze afzettingen een 0,10 m dikke laag veen of veenbrokken aangetroffen. Het is niet duidelijk of het hier gaat om een restant 'Hollandveen' of omgewerkt materiaal dat van elders afkomstig is.

Op de eerder genoemde Oud Duin afzettingen dan wel het veen ligt een 0,95 tot 1,75 m dik pakket humeuze bovengrond, eenheid 3. Gezien de samenstelling hiervan en het bekende landgebruik in de regio gaat het om een (restant van) een oude bollenakker. De kans dat van eventueel oorspronkelijk aanwezige archeologische waarden de dieper gelegen sporen bewaard gebleven zijn mag, gezien het landgebruik en het hiermee gepaard gaande grondverzet klein geacht worden.

Het geheel wordt plaatselijk afgedekt door een 0,10 tot 0,15 m dikke terreinverharding. In boring 2 is op 0,40 m -mv een decimeter dikke puinlaag aangetroffen, mogelijk een slooprest van een bollenschuur, die hier gestaan zou hebben.

Geconcludeerd kan worden dat de kans dat op de locatie sprake is van archeologische waarden zeer gering is.

6. Advies

Tijdens het booronderzoek zijn in het onderzoeksgebied geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische waarden.

Op basis hiervan wordt geen verder archeologisch onderzoek aanbevolen.

Literatuur

ANWB, 2004: *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, ANWB bv, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2000: *Landschappelijk Nederland*, Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.

DLO-Staring Centrum & Rijks Geologische Dienst 1994: *Geomorfologische Kaar van Nederland 1:50.000 30 's-Gravenhage*, Wageningen/Haarlem.

KNA, Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, 2005, versie 2.2

Koenders, M., 2002: *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek, een kaartrapportage*, provincie Zuid-Holland.

Mulder de, E.E.J., Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Wetserhof, W.E., Wong, T.E., 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten, Nederland.

Schilders, E. (red.), 2005: *Grote Historische topografische Atlas, Zuid-Holland ± 1905*, Tilburg.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990: *Grote Historische Atlas 1:50.000, deel 1 West-Nederland 1839-1859*, Groningen.

Zee van der, R.M en Stiller, D.R., 2005: *Locatie 'Warmonderweg 8' gemeente Sassenheim, een inventariserend veldonderzoek*, Amsterdam (STAR 77).

Zee van der, R.M., 2006: *Locatie 'Warmonderweg 8' te Sassenheim, gemeente Teylingen. Een waarderend onderzoek*, Amsterdam (STAR 94).

Verantwoording

Afbeeldingen

afb. 1: Locatie onderzoek, Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau

afb. 2: Onderzoeksgebied en boorlocaties, Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau

afb. 3: Boorstaten, Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau

Bestanden

06022.standaardrapport.definitief.wpd

06022.standaardrapport.afbeelding01.def.wpd

06022.standaardrapport.afbeelding02.def.dwg

06022.standaardrapport.afbeelding03.def.dwg